

Appok használata a gyermekvédelemben a fiatalok támogatására: YounGo és Asszerteen

Apps to support youth in the child protection system: YounGo and Asszerteen

RÁCZ ANDREA¹ & BULYÁKI TÜNDE

Rácز Andrea: Eötvös Loránd Tudományegyetem, Társadalomtudományi Kar, Szociális Tanulmányok Intézete, Szociális Munka Tanszék (Budapest); racz.andrea.aniko@tatk.elte.hu

Andrea Rácз: Eötvös Loránd University, Faculty of Social Sciences, Institute of Social Studies, Department of Social Work (Budapest, Hungary); racz.andrea.aniko@tatk.elte.hu

Bulyáki Tünde: Eötvös Loránd Tudományegyetem, Társadalomtudományi Kar, Szociális Tanulmányok Intézete, Szociális Munka Tanszék (Budapest); bulyaki.tunde@tatk.elte.hu

Tünde Bulyáki: Eötvös Loránd University, Faculty of Social Sciences, Institute of Social Studies, Department of Social Work (Budapest, Hungary); bulyaki.tunde@tatk.elte.hu

Absztrakt

Tanulmányunkban két applikációt mutatunk be, melyek elsősorban a gyermekjóléti alapellátásban és gyermekvédelmi szakellátásban érintett gyermekek és fiatalok számára készültek hazánkban. A Youngo applikáció az önálló éltére való felkészülést célozza, az Asszerteen pedig az aszszertív kommunikációt segíti elő a tinédzserek számára. Minkét applikáció fejlesztését, megtervezését fiatalokkal és velük dolgozó szakemberekkel készült kutatómunka előzte meg. Az itt megfogalmazott igények, vélemények a fejlesztés és kivitelezés, majd a tesztelés szakaszában is irányadók a fejlesztők számára.

Kulcsszavak: YounGo app, Asszerteen app, fiatalok bevonása, gyermekvédelmi IT innovációk kutatási meglapozása, gyermekvédelmi munka módszertani fókuszú fejlesztése

Abstract

In our study we present two applications, which were primarily designed for children and youth touched with child welfare services and the child protection system in Hungary. The YounGo app aims to prepare youth for independent life, while the Asszerteen promotes assertive communication for teenagers. Development and design of both applications was preceded by research among youth and professionals working with them. The needs and opinions expressed are also relevant for the developers not just in the development phase, but in the implementation, and then in the testing phase.

Keywords: YounGo app, Asszerteen app, youth involvement, researched based IT innovations in the child protection system, methodologically focused development in the child protection system

¹ A program a Rubeus Egyesület keretében valósul meg. Rácз Andrea részt vesz a projekthez tematikusan kapcsolódó *Szolidaritás a késő modernitásban* c. OTKA-kutatásban (FK 129138, 2018–2020, Sik Domonkos), a *Menekülés az államtól: privatizáció, exit-stratégiák és alternatív szolgáltatások a gyereknevelésben* c. OTKA-kutatásban (FK 135215, 2020–2023, Berényi Eszter), valamint a *COST Action 19106-Multi-Sectoral Responses to Child Abuse and Neglect in Europe: Incidence and Trends* c. projektben az ELTE TáTK Szociális Munka Tanszék képviselőjeként.

Appok a gyermekjóléti és gyermekvédelmi munkában

Tanulmányunkban két applikációt mutatunk be, melyek elsősorban a gyermekjóléti alapellátásban és gyermekvédelmi szakellátásban érintett gyermekek és fiatalok számára készültek hazánkban. A YounGo applikáció az önálló éltére való felkészülést célozza és elsősorban gyermekvédelmi szakellátásban élőknek szól, az Asszerteen pedig az asszertív kommunikációt segíti elő a tinédzserek számára. Mindkét projekt egy-egy civil szervezet közreműködésével valósul meg. Úgy véljük, hogy a fiatalok számára ezek a segítő formák adekvát eszközök, napi szinten támogatást nyújthatnak, és a velük dolgozó szociális és gyermekvédelmi szakemberek munkáját is megkönnyíthetik.

Minkét applikáció fejlesztését, megtervezését fiatalokkal és velük dolgozó szakemberekkel készült kvalitatív kutatómunka előzte meg. Az itt megfogalmazott igények, vélemények a fejlesztés és kivitelezés, majd a tesztelés szakaszában is irányadók a fejlesztők számára. Fontos azonban megjegyezni, hogy a két bemutatásra kerülő applikáció eredményességéről, gyakorlati alkalmazhatóságáról korlátozottan állnak/állhatnak csak rendelkezésünkre információk, bár a YounGo már 3 éve használatban van, az Asszerteen viszont jelenleg fejlesztés és első körös tesztelés alatt áll. Tanulmányunkban az eddigi tapasztaltokra és a továbblépési irányokra kitérünk.

Nagyon fontosnak tartjuk világossá tenni, hogy azért csak a gyermekjóléti szolgáltatásban érintett, illetve gyermekvédelmi szakellátásban élő gyermekekre és fiatalokra fókuszál a két fejlesztés, mert azok a pályázati programok, melyek ezen innovációk kidolgozásának és bevezetésének teret adtak, ezen célcsoportokat célozták. Ezzel együtt úgy véljük, hogy az Asszerteen a tesztelési és véglegesítési szakasz után (2021 nyara) minden gyermek és fiatal számára elérhető lesz, és számukra adekvát információt és tudást is fog tudni nyújtani. Ugyanez elmondható a már 2018 óta elérhető YounGo tartalmairól, bár ott a szakellátási háttérrel kapcsolatban nagyon sok speciális információ is elérhető, pl. otthonteremtési támogatás, utógondozói ellátás igénybevétele. Ez esetben a kihívás abban rejlik, hogy a szakellátásban élők és a velük dolgozók bátran használják a gondoskodás idején a napi szintű munkában az appot, elősegítendő a sikeres felnőtté válást azok számára, akik otthon vagy az iskolában, más programok keretében nem kapnak segítséget e kérdéskörök feldolgozásához. A két pályázati program keretei az appok kidolgozását, tesztelését és területi munkába való bevezetését biztosítják, a későbbiekben nagyon fontos lenne a folytatás több irányba is: 1) szükséges bevonni a használók körébe a gyermekjóléti alapellátásban dolgozók széles körét, megszólítva az iskolai segítőköt, 2) szélesebb körben elérni a gyermekeket és fiatalokat, 3) szélesebb körben becsatornázni az alkalmazással kapcsolatos tudásokat és erre építve a tartalmakat időről időre frissíteni, 4) új tématerületek irányába folytatni a fejlesztést. A két pályázati program adta lehetőség tehát a bevont szakemberek körét is meghatározta, bár a fejlesztő teamek így is gazdag szakemberhátterrel dolgoztak.

Fontos megjegyeznünk azt is, hogy mindkét applikáció teamjének a fejlesztői figyelemmel kísérték mind a hazai, mind a nemzetközi hasonló témájú applikációkat és webes felületeket, de a pályázati programok saját vállalásai okán és a fejlesztők szándéka szerint nem adaptációról, hanem saját tartalomfejlesztésről van szó. Meg kell azonban jegyezni, hogy a YounGo más appokat és weboldalakat is összegyűjt a saját tartalmakon túl, melyek a felnőtté válást segítik, és amelyek a szakellátásban élők támogatásához nagyban hozzájárulhatnak². Ez a fejlesztők részéről szintén egy tudatos, mondhatni stratégiai döntés volt, segítve a fiatalokkal dolgozók

² A hazai app-palettán, a felnőtté válás egyes témáiban releváns appok viszonylatában a YounGo app értékelését lásd bővebben: Rácz Andrea, Bogács Ernő és Jonkl Marianna (2021): Gyermekvédelmi innovációk a késő modern nevelési kihívásokra: IKT eszközök alkalmazási lehetőségei (kézirat, lektorálás alatt).

munkáját, azon túl pedig más civil szervezetek célcsoportjának és célélérésének ezirányú támogatását.

YounGo

Jelenleg 23 500 gyermek és fiatal felnőtt él a gyermekvédelmi szakellátásban. A nagykorúak jelentős aránya (81%) a tanulmányok folytatása miatt veszi igénybe az utógondozói ellátást, 17% nem tudja létfenntartását önállóan biztosítani, jövedelme nem elég a megélhetésre vagy munkanélküli, és 2% várja felvételét szociális intézménybe (KSH, 2019). A hazai kutatások egyértelműen felhívják a figyelmet arra, hogy az önálló életvitel kialakítását, a társadalmi beilleszkedést olyan tényezők nehezítik a gyermekvédelmi gondoskodásban élők esetében, mint az értelmi, érzelmi fejlődés lemaradása, kedvezőtlen iskolai pályafutás, gyenge családi és baráti kapcsolatok, szocializációs hiányok, továbbá a lakhatási nehézségek, anyagi gondok (Cseres, 2005; Szikulai, 2006; KSH, 2012; Rácz, 2012). Kérdés persze az, hogy mindezt a gyermekvédelmi rendszer hogyan tudja támogatni. Az önálló életre való felkészítést nem elegendő ugyanis megkezdeni a nagykorúvá váláskor, hanem azt tudatosan, 10-12 éves korban célszerű elkezdeni, ez a segítő szakemberek részéről is tudatosságot és egy másfajta szemléletet igényel. A YounGo applikáció ezt a hiányt hivatott pótolni, segítve a fiatalokat és a velük dolgozó nevelőket, gyermekfelügyelőket, nevelőszülőket, illetve a nagykorúak esetében az utógondozókat.

A YounGo applikáció létrejöttét egy tematikus klubsorozat (2015)³ és egy képregény (2016)⁴ alapozta meg ezen célcsoport számára, melyek felhívták a figyelmet arra, hogy szükség lenne egy hatékony, újszerű támogatási formára is a nagykorúvá válás és önállóság segítésére.⁵ Az applikáció fejlesztésében (2016–2017) gyermekvédelmi szakemberek, kutatók és maguk a gyermekvédelemben élő fiatalok vettek részt. A megalapozó szakaszban a klubsorozatok alapját képező kutatási eredményekből indultunk ki, mely 4 fókuszcsoportos interjúra épült. Ezek közül kettő vidéken és kettő a fővárosban valósult meg: intézményes ellátásban élő 14–18 évesekkel, utógondozói ellátásban élő 19–25 évesekkel, intézményes ellátásban dolgozó szakemberekkel és nevelőszülőkkal, valamint nevelőszülőknél élőkkel vegyes korcsoporti bontásban. Ezek az egyes témák meghatározását és a célcsoporti igények felderítését célozták. Az alapötletet egy holland applikáció adta, mely a Kwikstart⁶ nevet viseli, annyi különbséggel, hogy nem a gyermekvédelmi háttérrel rendelkezők felnőtté válásához, sikeres kilépéshez kapcsolódó tudásokat gyűjti össze, más honlapok és appok elérhetőségének biztosítása mellett, hanem egy check-list valójában a saját előrehaladás monitorozására tématerületek, feladatok mentén. A témában számos kiváló applikáció érhető el a nemzetközi gyakorlatban, ilyen például a The Care Leavers App⁷ az Egyesült Királyságban, mely az adott önkormányzat területén élő, rendszerből kilépőknek nyújt információkat. Amerikai gyermekvédelmi háttérrel rendelkezőket segítő app a Think of Us⁸, ahol szintén az önálló életkezdéshez nyújtanak széles körű információkat az évi 20 ezer rendszert elhagyó gyermeknek és fiatalnak.

A YounGo applikáció a felnőtté váláshoz kapcsolódó témákat és altémákat tematizálja, mint továbbtanulás, lakhatás, szexualitás, szermentes élet, kapcsolati háló, munkakeresés, gyermekvállalás. Kiemelten fontos terület a gyermekvédelmi szakellátásban élők esetében a men-

³ http://rubeus.hu/wp-content/uploads/2016/12/FIFTI_kezikonyv_2016_FINAL_20160723.pdf

⁴ http://rubeus.hu/wp-content/uploads/2016/12/FIFTI_kepregeny_FINAL_20160715.pdf

⁵ Ezeket a fejlesztéseket az Emberi Erőforrások Minisztériuma támogatta.

⁶ <https://www.kwikstart.nl/> – Harriette Knigge és Martine Tobé a specifikációt is rendelkezésünkre bocsájtották, hogy ötleteket meríthessünk.

⁷ <https://www.techspark.co/blog/2017/04/10/profile-care-leavers-app/> és <https://www.focusgov.co.uk/projects/8-care-leavers-app>

⁸ <https://www.box.com/customers/think-of-us>

tális és fizikai egészség kérdésköre, a szerhasználat és más addikciók. Külön altémába rendeztük az érzelmi problémák kezelését, a konfliktusok kezelését a családdal, kortársakkal és más segítő szerepet ellátó felnőttekkel. Hangsúlyos eleme és külön pontja az applikációnak a gyermeki jogok kérdése és azok széles körű érvényesítése. Nagyon fontosnak tartjuk azokat a tartalmakat, melyek egy helyen elérhetőek azokról a lehetőségekről, ahová egy gyermek és fiatal felnőtt fordulhat, ha problémái vannak, itt kapnak helyet a segélyvonalak is.

Fontos eleme az applikációnak, hogy a fiatalok nyelvén, számukra fogyasztható tartalmakkal dolgozik. Az app elsődleges célcsoportjába a gyermekvédelemben élő 12–30 évesek tartoznak. Másodlagos célcsoportja a gyermekekkel és fiatalokkal dolgozó szakemberek köre.

Mind a témák meghatározásában, mind a design kialakításában nagy szerepet kaptak a fiatalok, hiszen minden munkaszakaszban kikértük a véleményüket. Az applikáció nyilvánosságra hozatala előtt 50 gyermekvédelemben nevelkedő gyermek és fiatal felnőtt tesztelte és adott iránymutatást, hogy milyen témák lennének fontosak az önálló életkezdés támogatása céljából, így bővültek a témák pl. a gazdaságos ételek elkészítésével vagy számos segélyvonallal. 2018-ban egy nagyszabású Facebook-kampány keretében népszerűsítettük az applikációt, valamint a fiatalok körében készült egy fotópályázat is, melyben az app témái mentén készítettek fotókat az életükről és kihívásaikról.⁹

Jelenleg közel 900 gyermekvédelmi gondozásban élő gyermek és fiatal töltötte le a telefonjára az applikációt,¹⁰ a weboldalt pedig 3657 egyedi felhasználó látogatta a létrehozás óta, ez 4244 munkamenetet jelent. Fontos megjegyezni, hogy a fiatalok gyakran cserélik a telefont, így csak az aktuális letöltési adatok látszanak. A weboldal látogatottsága pedig jellemzően intézményeket jelent, nem egyedi felhasználókat a célcsoport specialitása miatt. Sajnálatos módon az intézmények informatikai eszközökkel való ellátottsága igen szegényes. A fotópályázatra 212 pályamű érkezett, az ezeket bemutató kampány pedig 110 ezer egyedi felhasználót ért el.

Az applikációról elmondható, hogy egyedülálló önálló életre való felkészítő program a hazai gyermekvédelemben, mely új kommunikációs formát és stílust jelenít meg. Egy olyan eszköz, mely napi szinten tud segíteni információigény vagy akár elakadás esetén nem csak a gyermekeknek és fiataloknak, de a velük dolgozó szakembereknek is. Folytatásként a szélesebb körben való használatot és a tapasztalatok becsatornázását, majd a tartalmi frissítéseket tűzte ki célul a Rubeus Egyesület.

Asszertívia – Asszerteen

A stressz fogalmát eredetileg a magyar származású Selye János alkotta meg a magatartásorvostan területén. Selye szerint a stressz mint pszichoszociális eredetű feszültség fogható fel. Az ember társas közegben él és a mindennapi feszültségforrásai is innen adódnak (Tringer, 2010; Bulyáki & Szécsi, 2018). Alapvetően kétféle stresszt különíthetünk el, mint a környezeti és az életeseményekből adódó stresszt. A környezeti stressz az, melyet a közösségben napról napra átélt konfliktusos események során megélünk: a családi életben, a szociális és szabadidős tevékenységek, a munkavégzés közben az egyént ért stressz összessége. A mindennapi stressztényezők között kiemelkedő jelentősége van az emberi kommunikációnak. Különösen a túlzottan aggódó és ugyanakkor ellenséges, kritikus kommunikáció lehet megterhelő. Ezért is fontos a hatékony stresszkezelés elsajátítása. Az életesemény kifejezést a jól körülhatárolható eseményekhez kapcsolódó stressz megnevezésére használjuk, mint például közeli barát vagy rokon elvesztése, munkahely elvesztése, párkapcsolat/házasság felbomlása (Falloon, 1998).

A stressz lehet pozitív, amikor is sikeresen megküzdünk valamivel. Amennyiben túlterhel bennünket a stressz, létrejön a kimerülés. Látnunk kell, hogy különbözőképpen

⁹ <https://szavazas.youngo.hu/>

¹⁰ 2021. áprilisi adat.

küzdünk meg a stresszel terhelt élethelyzetekkel. Vannak olyan egyének, akiknek nehezebben megy a mindennapi élet problémáival, nehézségeivel való megbirkózás. Vannak, akiknél fennállhat a mentális zavar kialakulásának az esélye.

Annak érdekében, hogy sikeresek legyünk a mindennapi élet stresszhatásainak a kezelésében, fontos, hogy a különböző élethelyzetekben megélt érzéseinket hatékonyan fejezzük ki a velünk kapcsolatban lévő személyek felé. A hatékony és méltányos érdekérvényesítő magatartás, azaz az asszertivitás nem más, mint a hatékony kommunikáció egyik alkotóeleme. Az asszertivitás fontos része a hiteles kommunikáció (Kristóf, 2018).

Az Ébredések Alapítvány munkatársai 2017-ben alkották meg az Asszertívia mobilapplikációt.¹¹ Az Asszertívia egy asszertív kommunikációt oktató applikáció, ami segíti a mindennapos nehéz élethelyzetek kezelését, és az asszertív kommunikációs minták elsajátítását. Az applikáció 3 nagyobb tananyagot foglal magában: pozitív érzések kifejezése, pozitív szemléletű kérés, kellemetlen érzések kifejezése, melyek modulokból állnak. Ezek a modulok gyorsan, könnyen teljesíthetőek.

A Rubeus Egyesület Családi egyensúly támogatása a gyermekvédelemben című (2020–2021) projektje¹² keretében az Ébredések Alapítvány mint partnerszervezet egy, a tinédzserek asszertív kommunikációs, stresszkezelő készségeinek fejlesztését támogató applikáció fejlesztésére vállalkozott, mely az Asszertívia nevet kapta.

A serdülőkkel és fiatal felnőttekkel foglalkozó, a mindennapi életüket, fejlődésüket segítő szakemberek gyakran találkoznak olyan kihívást jelentő helyzetekkel, amelyek a fiatalok életében jelentkező krízisekkel állnak összefüggésben. A fiatalok életében is előfordulhatnak olyan krízisek, melyek nem láthatóak előre (haláleset, betegség, nem tervezett terhesség), vagy a környezetből eredő nehézségekből (pl. családi konfliktusok, bántalmazás, szegénység) származnak. Sok esetben az előzőekben bemutatott életesemények kiválthatnak diszfunkciókat, destruktív magatartásformákat, így például mentális problémákat, pszichoaktív szerhasználatot, öngyilkosságot (Bulyáki & Szécsi, 2018). Az Asszertívia mobilapplikáció a lelki egészség tekintetében primer prevenció eszköz, hisz a kommunikációs készségek fejlesztése által a tinédzser a mindennapi stresszeit hatékonyabban kezelheti, és pozitív érzéseit is könnyebben megoszthatja a környezetével. Fontos megjegyezni, hogy a nemzetközi gyakorlatban a gyermekek és fiatalok szociális készségeinek, önállóságának fejlesztését számos alkalmazás segíti, ezek mindegyike kiváló lehet egy-egy készség célzott fejlesztésében.¹³

Az Asszertívia mobilapplikáció fejlesztése a célcsoport és az őket segítő szociális szakemberek bevonásával valósult meg. Az applikáció fejlesztésének első lépéseként igényfelmérő beszélgetésre került sor. A Covid–19-járvány következtében a beszélgetések nem személyes találkozás keretében, hanem az online térben jöttek létre. Az online beszélgetésekben a Rubeus Egyesület projektje keretében jelenlévő partnerszervezetek szakemberei (szociális munkások, iskolai szociális munkások és pszichológusok) és a partnerszervezetek által toborzott tinédzserek vettek részt. A szakemberekkel egy alkalommal került sor az igényfelmérő beszélgetésre, míg a célcsoport képviselőivel három alkalommal, eltérő csoportokban. A beszélgetések során azokat a helyzeteket térképeztük fel, amelyek a tinédzserek életében nehézséget jelentenek a családi életben, a kortársakkal való kapcsolataikban, illetve a felnőttek világában, tágabban a társadalomban. Az Asszertívia az

¹¹ A fejlesztés a Fogvatékos Személyek Esélyegyenlőségéért Közhasznú Nonprofit Kft. támogatásával valósult meg. A fejlesztést megelőző kutató munka során feltárt nemzetközi gyakorlatban megjelenő mentális egészség megőrzésére fókuszáló applikációk nagy része oktató jellegű, fogalomtisztázó. Ezek az applikációk az önmonitorozásra alkalmasak.

¹² A projekt a Belügyminisztérium és a Nemzeti Bünmegelőzési Tanács támogatásával valósul meg, bővebben a projektről: <http://rubeus.hu/projektek/csaladi-egyensuly-tamogatasa-a-gyermekvedelemben>

¹³ Például: <https://www.friendshipcircle.org/blog/2011/02/23/11-social-skills-life-skills-apps-in-ipad-app-store/> vagy <https://sourcekids.com.au/apps-to-help-your-child-with-social-skills/>

Asszertívia kommunikációs készségeket fejlesztő applikációhoz hasonlóan három modulból, mint a pozitív érzések kifejezése, a pozitív szemléletű kérdés, és a kellemetlen érzések hatékony kifejezése áll. Az asszertív kommunikáció elsajátítását, gyakorlását megelőzően az applikációt használó tinédzser önfelmérő teszttel felmérheti kommunikációs készségeit, melyeket a fejlesztő gyakorlatok után is felmérhet, így láthatóvá válhat saját fejlődése. Az érzések kifejezésének gyakorlására szolgáló szituációs helyzeteket az igényfelmérő beszélgetések feldolgozásának eredményeképpen gyűjtöttük össze. A teszhelyzetek kidolgozásában az Alapítvány szakemberei mellett tapasztalati szakértő is részt vett. A kidolgozott kommunikációs készségek gyakorlására szolgáló feladatok áttekintésére megkértük az igényfelmérő beszélgetésben résztvevő fiatalokat. Az így kapott visszajelzések alapján véglegesítettük a kommunikációs készségeket fejlesztő gyakorlatokat. Jelenleg az IT-munkálatok megvalósulása zajlik. Az applikációfejlesztés trial-periódusában a tinédzserek tesztelni fogják az elkészült applikációt. A tesztelés után a tinédzserek visszajelzései alapján az applikáció véglegesítése fog megvalósulni. Abban bízunk, hogy a tinédzserek önhatékonyasága, érdekérvényesítése, a mindennapos élethelyzetek kezelése terén hatékonyságuk növekedni fog egy számukra mindennap használatos okos eszközön keresztül.

Összegzés

A két applikáció közös vonása, hogy a gyermekjóléti, gyermekvédelmi munkában jól használható, hiszen olyan témákat ölel fel, amelyek a fiatalok hétköznapijaiban számos kihívást rejtenek. A fejlesztőmunka sajátossága, hogy ezek mindegyik szakaszában, mint tervezés, kivitelezés, tesztelés és véglegesítés a fiatalok véleményének megjelenítése igen hangsúlyos, és a két fejlesztőteam arra törekedett, hogy az adott célcsoport tagokkal dolgozó szakemberek is megszólításra kerüljenek. Az elsődleges és másodlagos célcsoport tagok véleményének meghallgatása és gyermekvédelmi fejlesztésekbe, szakmai innovációkba való becsatornázása azért is fontos, hogy az IT-eszközöket sajátjuknak érezzék a fiatalok, és a nevelési, fejlesztési munka folyamatában a szakemberek is úgy tekintsenek rá, hogy ezek a szakmai támogatásukat szolgálják. Ugyanakkor, ahogy erre fentebb utaltunk, a pályázati keretek a fejlesztési lehetőségeinket nagyban meghatározzák. Jelenleg a YounGo esetében a cél, hogy szélesebb körben elérjük a célcsoport tagokat és a szakellátókat, mind a nevelőszülői ellátás, mind az intézményes gondoskodás keretében, illetve évente a Rubeus Egyesület a tartalmakat aktualizálni, frissíteni, hosszabb távon pedig újabb projektek keretében új tartalmakkal gazdagítani tudja. Az Asszerteen esetében a következő lépés az, hogy a fiatalok elkezdjék használni az appot, véleményük, visszajelzéseik alapján piacra kerülhessen, majd ezt követően tervezzük szélesíteni a célcsoport elérését a gyermekvédelmen túl prevenciós eszközként. Ezek a fejlesztési szakaszok részben a pályázatok adta keretből, időbeliségből erednek, de ahogy ezt a nemzetközi tapasztalatok is mutatják, a mobilapplikációk fejlesztése, és általában az ezek működésével kapcsolatos tudások egy évtizedes hagyományra tekintenek vissza. Dude és munkatársai (2016) felhívják a figyelmet arra, hogy ebből az is ered, hogy egyidőben zajlik a már piacon lévő appok értékelése és az új applikációk tervezése és bevezetése.

Mindezek figyelembevételével együtt úgy véljük, hogy a bemutatott appok használata nagyban hozzájárul a hátrányos helyzetű, kirekesztett gyermek- és ifjúsági célcsoportba tartozók életminőségének javításához, életük alakítása során nőhet az önhatékonyaságuk, a mindennapos élethelyzetekben a problémamegoldásuk, tudatosabbá válhatnak a kortársaikkal, családtagjaikkal, segítőkkel zajló kommunikációs helyzetekben, ezáltal is fejlődik érdekérvényesítő képességük. Hosszabb távon pedig ez a fajta tudatosság elvezet egy sikeres önálló élethez és társadalmi integrációhoz.

Irodalom

- Bulyáki, T. & Szécsi, J. (2018). Paranormatív kihívások. In Csákvári J. & Cs. Ferenci Sz. (szerk.), *A fiatalok lehetőségeinek kibontakoztatása* (pp. 76–116). ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar.
https://edit.elte.hu/xmlui/static/pdfjs/web/viewer.html?file=https://edit.elte.hu/xmlui/bitstream/handle/10831/40207/A%20fiatalok%20lehet%c5%91s%c3%a9geinek%20kibontakoztat%c3%a1sa_A.pdf?sequence=5&isAllowed=y
- Cseres, J. (2005). Az utógondozotti ellátottak vizsgálata. *Kapocs*, 4(1), 1–37.
http://epa.oszk.hu/02900/02943/00016/pdf/EPA02943_kapocs_2005_1_03.pdf
- Dute, D. J., Bemelmans, W. J. & Breda, J. (2016). Using mobile apps to promote a healthy lifestyle among adolescents and students: A review of the theoretical basis and lessons learned. *JMIR mHealth and uHealth*, 4(2), e39 <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4873621/>
- Falloon, I. (1998). *Az integrált pszichiátriai ellátás*. Ébredések Alapítvány.
- Kristóf, R. (2018). Az asszertivitás mint a hatékony kommunikáció felsőfoka. In Bulyáki T. & dr. Harangozó, J. (szerk.), *A Közösségi Pszichiátria Kézikönyve* (pp. 69–71). Ébredések Alapítvány.
- KSH (2012). *Állami gondoskodástól a mai gyermekvédelemig*. Központi Statisztikai Hivatal. <https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/pdf/allamigondoskodas.pdf>
- KSH (2019). *Szociális statisztikai Évkönyv, 2018*. Központi Statisztikai Hivatal. http://www.ksh.hu/apps/shop.kiadvany?p_kiadvany_id=1050881
- Rácz, A. (2012). *Barkácsolt életutak, szekvenciális (rendszer)igények*. L'Harmattan Kiadó.
- Szikulai, I. (2006). „Nem szeretném, hogy befejeződjön...” – A gyermekvédelmi rendszerből nagykorúságuk után kikerült fiatal felnőttek utógondozásának és utógondozói ellátásának utánkövetéses vizsgálata. In Rácz A. (szerk.), *A magyar gyermekvédelmi rendszer helyzete, jövőbeli kihívásai* (o.n.). NCSSZI, CD-ROM.
- Tringer, L. (2010). *A pszichiátria tankönyve*. Semmelweis Kiadó.